

Aan de Verkiezingsprogrammacommissies van de gemeenten in de regio IJsselland
T.a.v. de griffier

Datum: 10 september 2025
Kenmerknnummer: G25.000794
Telefoon: 038 428 14 28
Onderwerp: Publieke gezondheid in verkiezingsprogramma

Beste leden van de verkiezingsprogrammacommissie,

Wooncrisis, asiel en migratie, arbeidsmarktcrisis, stikstofcrisis, klimaatcrisis, ze vragen allemaal om uw aandacht. Dat zal zeker ook de komende tijd zo zijn, bij alle voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen. Publieke gezondheid raakt aan al deze thema's en daarom vraag ik hiervoor uw aandacht. Gezondheid is het grootste goed, maar de volksgezondheid staat onder druk, zoals ook bleek tijdens de Covid-19-pandemie. Daarnaast nemen de gezondheidsverschillen in Nederland toe.

Het beleid van uw gemeente bepaalt mede de publieke gezondheid. GGD IJsselland helpt u graag bij het formuleren van standpunten over gezondheid in uw verkiezingsprogramma. Hieronder volgt eerst de **kern van onze boodschap**. Gevolgd door een nadere toelichting, in de bijlage, op de door ons voorgestelde prioriteiten voor uw verkiezingsprogramma, waar het de publieke gezondheid betreft.

- Heb aandacht voor het verkleinen van toenemende gezondheidsverschillen. Mensen met een kleinere portemonnee en lagere opleiding leven maar liefst 15 jaar minder in goede gezondheid dan mensen in Nederland met een hogere sociaaleconomische positie. Ook de mentale gezondheid van onze jeugd baart zorgen. Dit moet veranderen. Met een ambitieuze aanpak voor preventie en de gezonde leefomgeving, met inzet op gezondheid in alle beleidsterreinen én de juiste investeringen kunnen we de verschillen verkleinen. GGD IJsselland doet een klemmende oproep, om in uw verkiezingsprogramma de gezondheid van mensen de prioriteit te geven die het verdient en hierbij in te zetten op het samenwerken aan gezondheid. **Ga ongelijk investeren in gezondheid voor gelijke kansen van iedere inwoner!**

Bezoekadressen

Zeven Alleetjes 1, 8011 CV Zwolle
Schurenstraat 8, 7413 RA Deventer
Consultatiebureaus: zie onze website

Contactgegevens

T 038 - 428 14 28
E info@ggdijsselland.nl
I www.ggdijsselland.nl

Centraal postadres

Postbus 1453, 8001 BL Zwolle

- In de Hervormingsagenda Jeugd staat dat kinderen en jongeren met hun ouders laagdrempelig en dichtbij huis terecht kunnen voor jeugdhulp. Door een brug te vormen tussen gespecialiseerde GGZ-aanbieders, RSJ en sociale wijkteams kan Jeugdgezondheidszorg bijdragen aan het verminderen van jeugdhulp. *We vragen u te investeren in jeugd, door regie te voeren op het samenwerken tussen Jeugdgezondheidszorg, sociale wijkteams en (voor)scholen, en dit op te nemen in uw verkiezingsprogramma. Organiseer de sociale wijkteams dichtbij Jeugdgezondheidszorg en onderwijs!*
- De bestrijding van infectieziekten (IZB) is een wettelijke taak van gemeenten en staat onder druk. Sinds de coronapandemie is het belang van goede voorbereiding op uitbraken duidelijker geworden. Hoewel het Rijk tijdelijk extra geld beschikbaar stelde voor pandemische paraatheid, wordt hier nu op bezuinigd. Ondertussen neemt het aantal infectieziekten en uitbraken toe, denk aan mazelen, schurft en vogelgriep, hetgeen leidt tot meer vragen van inwoners en instellingen. Ook daalt de vaccinatiegraad, waardoor het risico op verspreiding vergroot.

Een goed functionerende IZB is cruciaal om deze maatschappelijke risico's te beperken. In onze regio blijkt uit onafhankelijk onderzoek dat er een tekort is van 11,6 fte om de kerntaken goed uit te voeren. Met het algemeen bestuur is dan ook gesproken over scenario's om de basis op orde te krijgen voor IZB, voor wat betreft de gemeentelijke wettelijke taken. Naar verwachting stemt het bestuur in de vergadering van september 2025 in met een meerjarig ingroepad dat leidt tot een stapsgewijze verhoging van algemene gemeentelijke bijdrage. Het is van belang dat deze bijdrage opgenomen wordt in de meerjarenbegroting van uw gemeente. *We vragen u dan ook de investering in IZB op te nemen in uw verkiezingsprogramma en te helpen pandemische paraatheid weer landelijk op de agenda te zetten. Zet infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid op de (landelijke) agenda!*

- Als gevolg van een recent rapport over de dalende vaccinatiegraad is dit gelukkig een actueel onderwerp binnen vele gemeenten. Om de daling te kenteren zijn echter een lange adem, duurzame interventies en middelen, nodig. *We vragen u te investeren in een verhoging van de vaccinatiegraad op te nemen in uw verkiezingsprogramma. Investeer in het verhogen van de vaccinatiegraad!*

Bezoekadressen

Zeven Alleetjes 1, 8011 CV Zwolle
Schurenstraat 8, 7413 RA Deventer
Consultatiebureaus: zie onze website

Contactgegevens

T 038 - 428 14 28
E info@ggdijsselland.nl
I www.ggdijsselland.nl

Centraal postadres

Postbus 1453, 8001 BL Zwolle

Bovenstaande acties, gepaard met de juiste investeringen, zijn essentieel voor de gezondheid van iedereen in IJsselland. Het werk van GGD IJsselland moet niet alleen worden voortgezet, maar ook doorontwikkeld en versterkt. Publieke gezondheid verdient een prominente rol binnen uw verkiezingsprogramma en later in het coalitieakkoord of raadsakkoord.

Bij voorbaat dank ik u vriendelijk voor uw aandacht voor de publieke gezondheid in uw verkiezingsprogramma.

Met vriendelijke groet,

Astrid Schuring, directeur publieke gezondheid

Bezoekadressen

Zeven Alleetjes 1, 8011 CV Zwolle
Schurenstraat 8, 7413 RA Deventer
Consultatiebureaus: zie onze website

Contactgegevens

T 038 - 428 14 28
E info@ggdijsselland.nl
I www.ggdijsselland.nl

Centraal postadres

Postbus 1453, 8001 BL Zwolle

Bijlage: Toelichting prioriteiten verkiezingsprogramma: publieke gezondheid

Het behalen van gezondheidswinst is niet eenvoudig, maar met onderstaande drie adviezen wel realistisch en haalbaar.

1. **Samenwerken aan gezondheid:** een samenhangende aanpak van GGD, eerstelijnszorgaanbieders en het sociaal domein biedt grotere kans op succes. Middelen van de Rijksoverheid voor lokale preventie-aanpak, bijvoorbeeld vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) worden ook daadwerkelijk hiervoor ingezet.

In de afgelopen tijd zijn er concrete afspraken gemaakt om een **transitie van zorg naar preventie** te realiseren. Dankzij preventie voorkomen we dat meer mensen ziek worden. Daarnaast kunnen gezonde mensen een actieve bijdrage leveren aan de maatschappij en de arbeidsmarkt en helpen de druk op de zorg te verlagen.

Aandacht voor gezondheid in alle beleidsterreinen is essentieel voor de benodigde impact. GGD IJsselland roept daarom gemeenten op om ook lokaal gezondheid in alle beleidsterreinen mee te nemen. Denk daarbij aan een gezonde leefomgeving die uitdaagt tot meer bewegen, woningen zonder schimmel, geluidsoverlast en andere gezondheidsrisico's, minder aanbod van ongezond voedsel, en inzet op een rookvrij leven.

Om lokaal de beweging van zorg naar gezondheid te bespoedigen, kan het integreren van de portefeuilles zorg en gezondheid mogelijk uitkomst bieden.

2. **Gezonde jeugd:** de preventieve jeugdgezondheidszorg wordt versterkt in nauwe samenhang met het onderwijs. Door te investeren in een gezonde jeugd zal de vraag naar (jeugd)zorg ook afnemen. Zo werken we met elkaar aan een gezonde generatie in 2040.

Ieder kind in Nederland verdient het om gezond op te groeien. Want een goed begin is het halve werk: in je jeugd ontplooi je jezelf als individu en leg je de basis voor je volwassen leven. Een groot deel van de rokers begint al voor hun 18e levensjaar met **roken**¹. Uit de gezondheidsmonitoren blijkt dat in de regio IJsselland 23% van de jongvolwassenen (16-25 jaar) en 8% van de jongeren (klas 2 en 4 VO) wekelijks rookt. Ook blijkt dat ruim een kwart van de jongvolwassenen overgewicht heeft. Dit is het hoogst in de groep 21 tot 25-jarigen. Als het gaat om mentale klachten zien we dat 13% van de jongvolwassenen hun **mentale gezondheid** als slecht of zeer slecht ervaart en 37% voelt zich (heel)

¹ [Rookvrije generatie? Jongeren zijn juist mee... | EenVandaag](#)

Bezoekadressen

Zeven Alleetjes 1, 8011 CV Zwolle
Schurenstraat 8, 7413 RA Deventer
Consultatiebureaus: zie onze website

Contactgegevens

T 038 - 428 14 28
E info@ggdijsselland.nl
I www.ggdijsselland.nl

Centraal postadres

Postbus 1453, 8001 BL Zwolle

vaak gestrest. Van de jongeren voelt 44% zich (zeer) vaak gestrest door 1 of meerdere factoren²³. Deze cijfers maken duidelijk dat **effectieve preventie moet beginnen bij de jeugd**.

Investerings in de eerste levensjaren van een kind leveren de meeste winst op⁴ en dragen bij aan het terugdringen van gezondheidsachterstanden. De verbinding van publieke gezondheid met het primair en secundair onderwijs is hierbij van wezenlijk belang. In de afgelopen jaren hebben we een enorme **toename van de druk op de jeugd** gezien. Om jeugdzorg te voorkomen is het essentieel om meer in te zetten op preventie via de **jeugdgezondheidszorg**. Om jeugdgezondheidszorg optimaal te benutten is het minimaal nodig dat het huidige budget gehandhaafd blijft. Dit biedt een goede basis om kinderen in de regio IJsselland een gezonde start te geven en te bouwen aan een gezonde generatie.

3. **Versterken infectieziektebestrijding en verhogen vaccinatiegraad:** Infectieziektebestrijding (IZB) staat sinds de Covid-19 pandemie bij eenieder van ons op het netvlies. Het is goed dat het Rijk na afloop van de pandemie middelen beschikbaar heeft gesteld voor de versterking van pandemische paraatheid (VIP) en de lessons learned heeft vertaald naar een nieuwe werkpraktijk. Op deze incidentele middelen wordt echter bezuinigd door het Rijk en het is hoogstonzeker dat er structurele middelen beschikbaar komen. Het investeren in pandemische paraatheid is een thema dat landelijk op de agenda dient te blijven staan.

De basis voor IZB ligt echter in het goed uitvoeren van de 7 kerntaken voor IZB, een wettelijke taak die neergelegd is bij gemeenten en waar de voorbereiding op grootschalige uitbraken, nog niet zijnde een pandemie, onderdeel van is. Het uitvoeren van die 7 kerntaken staat echter zwaar onder druk. In de afgelopen jaren is het aantal infectieziekten toegenomen, denk aan pneumokokken, Mpox, Tekenencephalitis, schurft. Dit levert veel inhoudelijke en adviesvragen van inwoners, maar ook van bijvoorbeeld zorginstellingen, op. Het aantal uitbraken neemt toe. Denk aan de mazelen, kinkhoest, bof en de vogelgriep. Kortom de kans en het risico dat we gevolgen van infectieziekten in de maatschappij ondervinden neemt toe.

Om de maatschappelijke gevolgen tegen te gaan is het van groot belang dat we adequaat kunnen optreden bij meldingen (om verdere verspreiding tegen te gaan), surveillance toe te passen (opsporen en in de gaten houden van infectieziekten), onze preventie op te pakken en in te zetten op het verhogen van de vaccinatiegraad. Want naast al deze inhoudelijke dreigingen staat het dalend aantal mensen dat zich laat vaccineren en een grotere diversiteit aan redenen waarom we ons niet laten

² [Overgewicht | Jongeren | Volksgezondheid en Zorg](#)

³ [Mentale gezondheid | RIVM](#)

⁴ [Investeren in preventie loont - NCJ](#)

Bezoekadressen

Zeven Alleetjes 1, 8011 CV Zwolle
Schurenstraat 8, 7413 RA Deventer
Consultatiebureaus: zie onze website

Contactgegevens

T 038 - 428 14 28
E info@ggdijselland.nl
I www.ggdijselland.nl

Centraal postadres

Postbus 1453, 8001 BL Zwolle

vaccineren. Ook in onze regio. De dalende vaccinatiegraad en interventies om de vaccinatiegraad te verhogen zijn mede de verantwoordelijkheid van IZB.

Al deze ontwikkelingen maken het werken aan het bestrijden van infectieziekten en het voorkomen van verspreiding complexer en intensiever en vragen een adequaat toegerust (kwantitatief en kwalitatief) IZB in onze regio. Dit terwijl een landelijk en onafhankelijk onderzoek door bureau Berenschot heeft laten zien dat wij 11,6 fte tekort komen om de 7 kerntaken van IZB goed te kunnen uitvoeren. In de afgelopen periode hebben we dan ook zowel ambtelijk als bestuurlijk gesproken over de grote zorgen die er zijn over de formatie en daarmee de uitvoering van de taken van Infectieziektebestrijding (IZB). Dit heeft geleid tot een voorstel om in te stemmen met de verhoging van de algemene gemeentelijke bijdrage voor formatie-uitbreiding ten behoeve van het adequaat uit kunnen voeren van de wettelijk gemeentelijke taak infectieziektebestrijding. Hierover besluit het algemeen bestuur in september, waarna de gevraagde investering nog verwerkt dient te worden in de gemeentelijke begroting.

In veel regio's is door een **dalende vaccinatiegraad** het risico op uitbraken van besmettelijke ziekten zoals mazelen toegenomen. Een maatwerkaanpak gericht op specifieke doelgroepen op basis van laagdrempeligheid en vertrouwen helpt om de vaccinatiegraad weer omhoog te krijgen. Een **hogere vaccinatiegraad behoedt ons voor infectieziekte-uitbraken**.

De afgelopen jaren hebben we gezien wat er gebeurt als een infectieziekte de wereld in zijn greep houdt. De lessen uit de COVID-19 pandemie mogen niet op de achtergrond raken, nu het normale leven weer lijkt teruggekeerd. Echter, we zien dat de vaccinatiegraad van het Rijksvaccinatieprogramma daalt. Daarom is het belangrijk dat ervaringen met **maatwerkaanpak gericht op specifieke gebieden en doelgroepen** op basis van laagdrempeligheid en vertrouwen breder worden toegepast. Ook in onze regio zijn gebieden en groepen met een (te) lage vaccinatiegraad, zoals bij kinderen van ouders met een migratieachtergrond, kinderen van laaggeletterden, bij kinderen die geen kinderopvang bezoeken, bij kinderen uit grote gezinnen en bij leerlingen van islamitische, orthodox-protestantse en antroposofische basisscholen.

Om uitbraken van infectieziekten, zoals recent van kinkhoest, mazelen en de bof, te voorkomen is het nodig hier gericht op in te zetten. Een hogere vaccinatiegraad, ook in regio IJsselland, is dan ook van cruciaal belang voor de publieke gezondheid. Een virus-uitbraak, of een zoönose zoals vogelgriep ligt altijd op de loer.

Bezoekadressen

Zeven Alleetjes 1, 8011 CV Zwolle
Schurenstraat 8, 7413 RA Deventer
Consultatiebureaus: zie onze website

Contactgegevens

T 038 - 428 14 28
E info@ggdijszelland.nl
I www.ggdijszelland.nl

Centraal postadres

Postbus 1453, 8001 BL Zwolle